

Kunnskapsdepartementet

Forslag til endringer i privatskolelova, forskrift til privatskolelova og økonomiforskrift til privatskolelova

Innspill til høring, med høringsfrist: 15.01.2024 fra:

Videreskolene

Trond Iversen

Lena Lie

Administrerende direktør
Stiftelsen Krokeide
(Videreskolene)

Skoledirektør
Stiftelsen Krokeide
(Videreskolene)

Krokeide vgs

Leif Erik Haugstad

Anne Sissel Herland

Rektor/daglig leder
Krokeide videregående
skole

Assisterende rektor
Krokeide videregående
skole

Feiring vgs

Rune Larsen

Kristin Bjørnson

Rektor/daglig leder
Feiring videregående skole

Assisterende rektor
Feiring videregående skole

INNHold

SAMMENDRAG	3
KUN «JUSTERINGER» - MEN REELT SETT ENDRINGER MED STORE KONSEKVENSER	4
<i>Nytt navn på godkjenningsgrunnlaget</i>	4
<i>Tydeliggjøring og innskjerping av inntakskravene</i>	4
<i>Tilskuddsberegning og rapporteringskrav</i>	5
INNLEDNING	6
SKOLENE FOR FUNKSJONSHEMMEDE - SAMFUNNSPERSPEKTIVET	6
<i>Stadig viktigere å fullføre videregående</i>	7
<i>Mange ungdommer er uten videregående opplæring, utenfor skolesystemet og utenfor arbeidslivet</i>	7
<i>Utenforskap - vår søkergruppe er særlig utsatt</i>	7
<i>Tiltak som virker</i>	7
<i>F-skolenes virksomhet representerer god samfunnsøkonomi</i>	8
ELEVGRUNNLAGET - MARGINALISERING OG UTEFORSKAP	9
<i>Historisk perspektiv – motvirkning av utenforskap siden krigen</i>	9
<i>Elevgrunnlaget i dag – marginaliserte grupper og faren for varig utenforskap</i>	9
<i>Elevenes læringsutfordringer og andre kjennetegn</i>	9
TILKNYTNING TIL ARBEIDSLIV OG HØYERE UTDANNING - STYRKE ELEVENES VALGMULIGHET	10
<i>Retten til å velge – for alle – også for de som strever</i>	10
4. DE SÆRSKILTE SKOLENE FOR FUNKSJONSHEMMEDE	11
4.1. ANGÅENDE NYTT NAVN PÅ GODKJENNINGSGRUNNLAGET	11
4.2. TYDELIGGJØRING AV INNTAKSKRAVENE	12
VÅRE INNTAKSRUTINER PÅ BASIS AV GJELDENE LOVVERK	12
<i>Forskriftsparagrafene som gjelder per i dag</i>	12
<i>Begrepsbruk i gjeldende lovverk</i>	13
<i>Objektive, rettfærdige og etterprøvbare inntakskriterier</i>	13
<i>Revidering og kontroll</i>	14
KONSEKVENSER AV FORESLÅTT ENDRING AV LOVVERKET	14
<i>Foreslåtte endringer i forskrift til privatskoleloven</i>	14
<i>Foreslåtte endringer i Økonomiforskrift til privatskoleloven</i>	20
4.3. TILSKUDDSBEREGNING OG RAPPORTERINGSKRAV	21
VÅRE KOMMENTARER TIL BESKRIVELSER I HØRINGSNOTATET	21
<i>Tilskuddsordningens treffsikkerhet</i>	21
<i>Kostnadskrevende programområder</i>	22
<i>Skolenes utvikling over tid</i>	22
<i>Ulike kriterier ved inntak</i>	23
DEPARTEMENTETS FORSLAG	23
<i>Ang. sats-betegnelsene</i>	23
<i>Differensiering av tilskuddssatser</i>	24
ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER VED INNFORING AV MER DIFFERENSIERTE TILSKUDDSSATSER	24

Sammendrag

Det er bred politisk støtte for satsningen på fellesskolen – vi er også enig i at Norge må ha en sterk fellesskole som så langt det er mulig ivaretar alle elever – fra de mest «skoleflinke» til de som strever mest. Men det er et faktum at alt for mange unge og unge voksne i Norge i dag, ikke har fullført videregående opplæring – de har «droppet ut» av fellesskolen – særlig de som strever mest.

I henhold til formålet med Privatskoleloven (§1-1) skal elever og foreldre ha anledning til å velge et alternativ til den offentlige skolen. Ett av disse alternativene er skolene for funksjonshemmede (f-skolene) – som gir tilbud om særskilt tilrettelagt opplæring for elever som kan dokumentere at de har behov for det. Stiftelsen Krokeide eier to slike skoler: Krokeide vgs og Feiring vgs. Skolene mottar elevtilskudd iht satsen for *nokså ressurskrevende elever*.

Stiftelsen Krokeide, Krokeide vgs og Feiring vgs (Videreskolene) har som formål å gi særskilt tilrettelagt opplæring til elever med dokumentert behov for dette. Skolene fanger opp og gir tilbud til de som ofte har forsøkt seg og sluttet i ordinær videregående opplæring. Ved hjelp av økt lærertetthet i et tolærersystem, faglig dynamisk differensiering, økt ressurs til sosialfaglig kompetanse, tverrfaglig samarbeid i *klasse*team, og et strukturert botilbud, får elevene våre den tette oppfølgingen de trenger for å fullføre videregående opplæring. Regjeringens nylige lanserte samfunnsoppdrag om inkludering av barn og unge peker ut en tydelig retning som forutsetter at alle gode krefter forenes. Krokeide vgs og Feiring vgs har en høy gjennomføringsgrad, og Videreskolene ønsker å fortsatt være en aktør å regne med i arbeidet mot langvarig utenforskap og for økt inkludering i arbeids- og samfunnsliv.

I høringsnotatet sier Kunnskapsdepartementet (departementet) at «*Det er departementets vurdering at ordningen med f-skoler i hovedsak fungerer godt.*» og «*Etter en helhetlig vurdering har departementet vurdert at det ikke er grunnlag for større endringer i regelverket og tilskuddsordningen for f-skolene. Forslagene som foreslås er derfor justeringer av det eksisterende regelverket.*» Vi er enig med departementet i at ordningen med f-skoler fungerer godt.

Dagens lov- og regelverk gir gode rammer for virksomheten, og vi ser ingen grunn til å endre dette.

Vi takker for muligheten til å gi innspill til høringsnotatet om de foreslåtte justeringene i privatskoleloven, forskrift til privatskoleloven og økonomiforskrift til privatskoleloven. Vi slutter oss for øvrig til høringsvarene til

- Elevråd ved Krokeide vgs
- Den lokale NITO fagforeningsgruppen ved Krokeide vgs
- UDF klubbstyret Krokeide vgs
- Feiring vgs UDFs plasstillitsvalgt
- Blå Kors
- KFF
- Virke

De ulike forslagene til justeringer i høringsnotatet vil bli behørig kommentert i dette dokumentet. **Det forslaget som bekymrer oss mest, er forslaget om å endre inntakskravene til skolene. Dette forslaget mener vi går for langt - det innebærer en kraftig innsnevring av hvilke elever som kan få opplæring på våre skoler. Det ekskluderer alt for mange ungdommer i samfunnet som har behov for tilbudet, hever terskelen for søkere, byråkratiserer inntaksprosessen og vil raskt kunne true skolenes inntektsgrunnlag og drift gjennom betydelig svekket elevgrunnlag.**

Kun «justeringer» - men reelt sett endringer med store konsekvenser

I høringsnotatet fra departementet foreslås «justeringer» som vi mener bedre karakteriseres som *endringer* i privatskoleloven, forskrift til privatskoleloven og økonomiforskrift til privatskoleloven på følgende områder (her gjengis hovedtrekk):

Nytt navn på godkjenningsgrunnlaget

- ***Her foreslår departementet et nytt navn, men ber også spesielt om høringsinstansenes innspill til nytt navn på godkjenningsgrunnlaget***

Videreskolene mener at godkjenningsgrunnlaget vårt må inneholde en beskrivelse av tilbudet f-skolene gir: *særskilt tilrettelagt opplæring*. I angivelsen av hvem vi tilbyr dette til, mener vi at det er viktig at vi bruker et omforent begrep som rommer det mangfoldet som preger elevgrunnlaget til f-skolene. Inntil det er bred konsensus om et eventuelt nytt samlebegrep, ønsker vi å beholde begrepet «funksjonshemmede».

Vi foreslår derfor at godkjenningsgrunnlaget vårt ikke endres i denne omgang.

Tydeliggjøring og innskjerping av inntakskravene

Her foreslår departementet mer omfattende endringer:

- ***Krav om at søkerne må ha et mer omfattende vanskebilde enn i dag for å bli tatt inn (både nedsatt funksjonsevne og lærevanske), og er tydelig på at de gjennom dette ønsker å endre elevgruppen ved skolene.***

Videreskolene mener at det er *behovet* for særskilt tilrettelagt opplæring som er avgjørende, og forskriftsteksten må ikke formuleres slik at mange søkere med behov for særskilt tilrettelagt opplæring blir ekskludert. Nedsatt funksjonsevner og lærevansker rommer mange ulike utfordringer som vanskeliggjør læring. Utfordringer som elevene våre dokumenterer kan innebære en eller flere funksjonsnedsettelse, en eller flere lærevansker eller en kombinasjon av nedsatt funksjonsevne og lærevansker. Alle disse kombinasjonene av utfordringer kan være grunnlag for behov for særskilt tilrettelagt opplæring.

Vi mener derfor at forskriftsteksten må sikre at vårt tilbud når ut til alle som trenger det: de som har dokumentert nedsatt funksjonsevne og/eller lærevansker.

- ***Omfattende innstramming av dokumentasjonskravet og søkeres prosess i forkant av inntak. Det foreslås at alle søkerne først må gjennom en sakkyndig vurdering hos PP-tjenesten og at en slik sakkyndig vurdering skal være et dokumentasjonskrav for inntak. Dersom søkeren skal kunne tas inn ved skolen må PP-tjenestens vurdering dokumentere at søkeren både har nedsatt funksjonsevne og lærevansker.***

Mange av våre søkere har vært utenfor skolesystemet i en årrekke og har ingen naturlig tilknytning til PPT – eller OT for den saks skyld. De har imidlertid tilknytning til andre faginstanser som spesialisthelsetjenesten, BUP, DPS, fastlege, psykolog mm. Mange har også tilknytning til NAV og arbeidsmarkedsbedrifter, mens noen søkere har bare hatt tilknytning til nærmeste familie etter at de «droppet ut» av skolen.

Videreskolene mener at for å sikre en rettferdig og likeverdig søknadsprosess, må alle søkere – uavhengig av deres *rett* i utdanningssystemet – kunne henvende seg til et bredt spekter av faginstanser for å få vurdert deres behov for særskilt tilrettelagt opplæring. Det må være søker selv - basert på en

dokumentert lærevanske og/eller nedsatt funksjonsevne, og i samråd med sitt støtteapparat (faginstans) – som skal gjøre denne behovsvurderingen. Elevens opplevelse av sin totale situasjon (også basert på tidligere skoleerfaringer) må veie tungt i vurderingen av om eleven trenger særskilt tilrettelagt opplæring i en f-skole. Dette utelukker ikke PPT, men PPT blir ikke den eneste kompetente eksterne instans.

- ***Det kreves også at den sakkyndige vurderingen må anbefale spesialundervisning/ spesialpedagogisk hjelp eller annen særskilt tilrettelegging på grunn av elevenes lærevansker.***

F-skoler som mottar elevtilskudd etter sats for nokså ressurskrevende tilrettelegging, tilbyr *særskilt* tilrettelagt opplæring – IKKE *individuell* tilrettelagt opplæring (spesialundervisning). Læring skjer ikke i et vakuum, men i et fellesskap - sterkt påvirket av ytre faktorer og ikke bare av aspekter ved eleven selv. Elevtilskuddet sikrer skolene mulighet til å utvikle spesifikk kompetanse og fleksibel organisering for å imøtekomme behovene til vår elevgruppe.

Videreskolene mener at vurderingen av hvilken særskilt tilrettelegging av opplæringen søkeren trenger eller om søkeren trenger spesialundervisning, må gjøres etter at søker er blitt elev hos oss. I dialog med eleven – og i mange tilfeller også med elevens støtteapparat - tilrettelegger vi opplæringen for den enkelte innenfor rammene av vårt skolekonsept. Vi har et mål om at tilretteleggingen vår skal holde så høy kvalitet at spesialundervisning ikke er nødvendig for å sikre læringsutbyttet til eleven.

Tilskuddsberegning og rapporteringskrav

- ***Departementet foreslår å opprettholde dagens sats-betegnelser; nokså ressurskrevende elever og særlig ressurskrevende elever***

Videreskolene mener det er mer hensiktsmessig å betegne *tilbudet* enn eleven, og foreslår at satsbetegnelsene endres til

- Nokså ressurskrevende tilrettelagt opplæring
- Svært ressurskrevende tilrettelagt opplæring

- ***For videregående opplæring foreslår departementet at satsene differensieres etter utdanningsprogram. Differensieringen skal ta høyde for at enkelte utdanningsprogram i videregående opplæring koster mer å tilby enn andre og skal basere seg på ordinære privatskolesatser for de videregående skolene (departementet tar utgangspunkt i at det samlede tilskudd ikke økes, men at forslaget innebærer en omfordeling mellom de ulike f-skolene). For det videre arbeidet ber departementet om innspill ift om en slik differensiering er ønskelig.***

Videreskolene mener at dagens tilskuddssatser som er gjennomsnittsberegnet er en god modell som har fungert godt over tid. Dersom man ender opp med å differensiere satsene mener vi det blir det blir galt å differensiere etter utdanningsprogram, bla fordi disse skolene har en helt annen kostnadsstruktur enn ordinære videregående skoler. Vi ser imidlertid at slik ordningen er innrettet i dag, vil skoler med svært krevende tilrettelegging for relativt få elever kunne oppleve at de økonomiske rammene er for knappe til å ivareta driften på en god måte. Dette mener vi må løses uten at en iverksetter en modell med differensierte satser basert på programområde.

Videreskolene mener at det bør nedsettes en arbeidsgruppe med representanter for skolene, og at mandatet må være åpnere enn kun å se på differensierte satser. Vi trenger en grundigere analyse av likheter og ulikheter i driftsform og kostnadsstruktur og dette må være en del av arbeidsgruppens mandat som grunnlag for å foreslå endringer.

Innledning

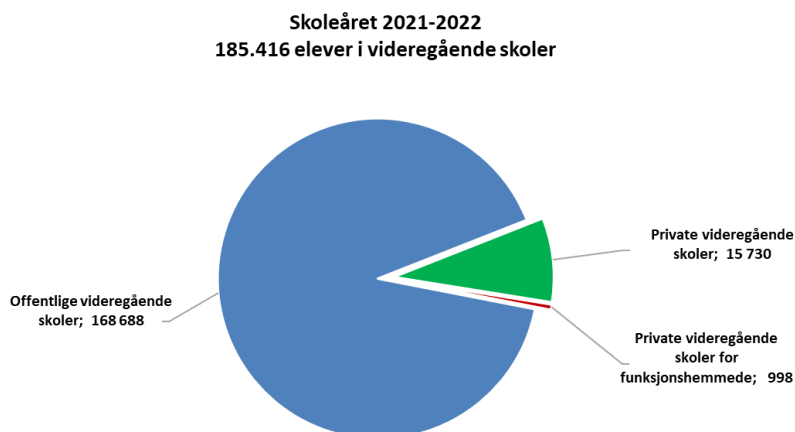
Gjennomføring av videregående opplæring er en sentral del av løsningen for å snu den voksende andelen unge utenfor skole og arbeidsliv, og unge voksne som avklares til uføretrygd. Gjennomføring av videregående skole er en beskyttende faktor mot mottak av velferdsytelser senere i livet, også når andre risikofaktorer er til stede, ifølge norske registerstudier. Samtidig kjennetegnes norske unge utenfor skole og arbeidsliv nettopp av et langt lavere utdanningsnivå enn sine europeiske jevnaldrende i samme situasjon.

Vi er bekymret for at endringsforslagene fra departementet vil innebære at mange barn og unge/unge voksne som har behov for særskilt tilrettelagt opplæring blir fratatt muligheten til å bli elev ved våre skoler. Derfor har vi valgt å drøfte våre skolars betydning i et samfunnsperspektiv, der vi bla belyser viktigheten av å fullføre videregående opplæring, omfanget av ungt utenforskap, f-skolene som tiltak som virker, samfunnsøkonomi, nærmere om hvem elevene er og elevgruppens behov for valgmuligheter for å styrke tilknytning til arbeidsliv og høyere utdanning. Videregående utdanning er i dag nærmest en forutsetning for tilknytning til arbeidslivet og et krav for å få tilgang til høyere utdanning.

Skolene for funksjonshemmede - samfunnsperspektivet

Roller til skolene for funksjonshemmede handler om å gi barn og unge/unge voksne som har særlige vansker med å fullføre opplæringen i en ordinær skole, en mulighet til å velge et alternativt skoletilbud. Skolene er et sikkerhetsnett for disse utsatte gruppene. Litt over 1100 barn og unge/unge voksne var elever ved disse skolene i 2022.

Søkerne til særskilt tilrettelagt *videregående* opplæring kan befinne seg innenfor eller utenfor skolesystemet. De som ikke er i skolesystemet, lever ofte i utenforskap med høy risiko for varig utenforskap. Elevgruppen ved disse skolene utgjør en marginal del av samlet elevmasse i Norge (her ser vi kun på elever i videregående).

Stadig viktigere å fullføre videregående

Siden dagens regelverk ble etablert har samfunnsutviklingen gått i retning av at det blir stadig viktigere å fullføre videregående opplæring for å få en tilknytning til arbeidsliv eller høyere utdanning¹.

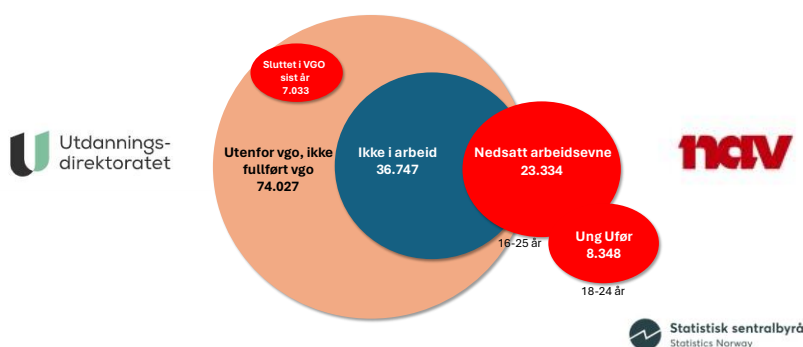
Mange ungdommer er uten videregående opplæring, utenfor skolesystemet og utenfor arbeidslivet

Selv om andelen elever som slutter i videregående er i svak bedring er det fortsatt et stort antall elever som slutter hvert år. Totalt var det 189.246 elever i videregående opplæring i Norge i 2022. Dette året sluttet 7.033 av elevene, dette utgjorde ca 3,7% av elevene i videregående opplæring (udir.no).

Ser vi på hele gruppen unge fra 16 – 25 år var det i 2022 hele 74.027 ungdommer som ikke var i videregående opplæring eller hadde fullført videregående opplæring. Av disse var 36.747 heller ikke i arbeid (udir.no).

I NAV sine statistikker er hele 23.334 ungdommer i alderen opp til 25 år registrert med nedsatt arbeidsevne (nav.no, nov 23). En studie fra 2018 viste at sannsynligheten for å bli registrert med nedsatt arbeidsevne er om lag fire ganger så høy for dem som ikke har fullført videregående i aldersgruppen 20-24 år².

Unge i aldersgruppen 16-24 år – tall fra 2022

Utenforskap - vår søkergruppe er særlig utsatt

Det er et mangfold av til dels komplekse dokumenterte utfordringer som vanskeliggjør våre søkeres læring og gjør dem særlig utsatt for frafall og utenforskap. Søkerne er dels i skolesystemet og dels utenfor.

Tiltak som virker

Det å identifisere tiltak i samfunnet som kan forebygge skolefravall og bidra til at flere, og spesielt utsatte grupper, fullfører videregående opplæring, fremstår som svært viktig i arbeidet mot ung utenforskap. I dag finnes det en rekke eksempler på ulike tiltak rettet mot dette formålet – både innenfor det ordinære skolesystemet, men også i form av alternative skoler og utdanningstilbud – som f-skolene. Forskning viser at ulike tiltak mot frafall i videregående opplæring virker – men det som

¹ Bla regjeringen.no: "En videregående opplæring hvor elevene fullfører og kvalifiseres» 16.01.23, og OECD (2018). Investing in Youth: Norway, OECD Publishing, Paris

² Institutt for samfunnsforskning 2018: Sosial bakgrunn, utdanning, arbeid og stønader til personer under 30 år med nedsatt funksjonsevne, Rapport 2018:12

fremstår som avgjørende for om et tiltak virker eller ikke, er at det er kapasitet og kompetanse til å gjennomføre tiltaket³.

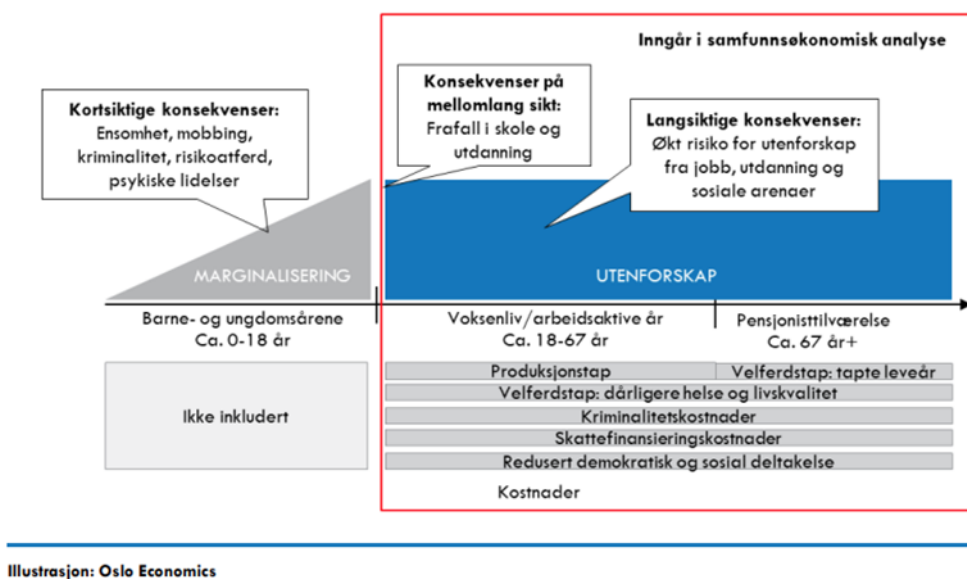
Bildet for våre skoler i Videreskolene er nok ganske likt som for de øvrige f-skolene, selv om tilbudet/konseptet varierer skolene imellom. Vi ser klare fellestrekk ved våre søkere, og de er i en utsatt gruppe med forhøyet risiko for utenforskap. Videreskolene tilbyr et helhetlig konsept med særskilt tilrettelegging, strukturert botilbud og sosialfaglig støtte. Skolekonseptet fungerer godt for denne gruppen. Våre skolars bidrag er primært å legge til rette for at elevene fullfører videregående opplæring, men også at elevene bygger en mer solid sosial og personlig plattform for videre samfunnsdeltagelse.

Kunnskapen om hvem elevgruppen er og hva som virker for dem har i seg selv en stor verdi, og med dagens rammebetingelser er vi i en situasjon der samfunnet stiller opp med ressurser som gir oss kapasitet og kompetanse til å gi et godt tilbud til elevene.

F-skolenes virksomhet representerer god samfunnsøkonomi

I Oslo Economics sin rapport «Samfunnsøkonomisk vurdering av marginalisering og utenforskap» 2.juli 2021 fremheves frafall i videregående utdanning som én indikator for marginalisering, og det gis vurderinger av samfunnsøkonomiske virkninger av dette.

Denne figuren fra rapporten til Oslo Economics, gir et godt bilde av langsiktige samfunnsøkonomiske konsekvenser av marginalisering:

Uten at det her settes tall på de ulike effektene, fremgår det av figuren at det er det betydelige samfunnsøkonomiske kostnader knyttet til utenforskap, og det er gjort en rekke beregninger på dette i andre rapporter de siste årene.

Det er åpenbart meget god samfunnsøkonomi i det tiltaket f-skolene representerer.

³ Se fagartikkel på utdanningsforskning.no (2015) «Tiltak mot frafall i videregående skole virker!».

Elevgrunnlaget - marginalisering og utenforskap

Historisk perspektiv – motvirkning av utenforskap siden krigen

Det som i dag er Krokeide videregående skole ble opprettet i 1946 av Tuberkuløses Hjelpeorganisasjon (THO), senere Landsforeningen for Hjerter og Lungesyke (LHL). Ved opprettelsen var formålet å gi tuberkuløse en yrkesopplæring som ville gjøre dem i stand til å stå i et yrke til tross for sykdommen⁴. Tuberkulose var den gang ensbetydende med utenforskap.

Fra 1963 har skolen tatt inn elever med alle typer funksjonsnedsettelse – og elevgruppens funksjonsnedsettelse har langt på vei vært et speilbilde av tidens helseutfordringer i samfunnet – og gjerne knyttet til høy risiko for utenforskap. Skolen har tilpasset tilbudet til elevenes behov og etter hvert formelt blitt en videregående skole godkjent iht privatskoleloven §2-1 f).

Elevgrunnlaget i dag – marginaliserte grupper og faren for varig utenforskap

I dag er elevgruppen ved våre skoler et speilbilde av en samfunnsutvikling der det som står i veien for læring i stadig større grad er et bredt spekter av psykiske vansker og/eller lærevansker – og elevgruppen har forhøyet risiko for varig utenforskap i samfunnet.

Dette er barn og unge/unge voksne, uten fullført videregående opplæring, der terskelen for samfunnsdeltagelse gjennom arbeid og høyere utdanning er særlig høy. Gruppen favner et stort mangfold av læringsutfordringer, og mange av våre søkere har helt mistet tilknytningen til skolesystemet (falt ut for flere år siden, har ingen oppfølging fra skole eller oppfølgingstjenesten).

Dagens rammer for inntak sikrer at skolene er åpne for denne gruppen og gjør at skolene kan fange opp bredden i læringsutfordringer og dynamisk tilpasse opplæringstilbudet deretter. Bestemmelsene om inntak som gjelder i dag, oppleves rimelig klare og gir et godt grunnlag for en ryddig inntaksprosess ved skolene. Skolenes inntak av elever blir også årlig kvalitetssikret av skolenes revisor i henhold til en egen instruks fra Utdanningsdirektoratet.

Dagens regelverk og tilskuddsordning har gitt gode rammer for å tilpasse vår særskilte tilrettelegging til endringer i elevgruppen, og gitt gode rammer for myndighetskontroll med virksomheten.

Det som kjennetegner søkerne til f-skolene, er at vi finner dem både innenfor og utenfor skolesystemet. Blant søkerne til våre skoler er det en stor gruppe som ikke er i skolesystemet lenger og som ikke omfattes av begrepet *elev* i søkeøyeblikket. Disse søkerne er som regel utenfor utdanning og arbeid, har tilknytning til NAV og/eller spesialisthelsetjenesten, eller de er «utenfor systemet».

Elevenes læringsutfordringer og andre kjennetegn

Videreskolene har i dag 312 elever fordelt på to skoler. I inneværende skoleår er gjennomsnittsalderen 21,7 år – med et aldersspenn fra 16 til 47 år. Vi er et landsdekkende videregående opplæringstilbud med elever fra 14 av landets 15 fylker, men med hovedvekten av elevene fra Vestland, tidligere Viken og Innlandet. Begge skolene har internat og 60-70% av elevene bor på internatet.

Ved elevtellingen 1. oktober utarbeidet vi en kartlegging iht den dokumenterte sakkyndige vurderingen til alle nye elever hos oss⁵:

⁴ Fra LHL historie: lhl.no

⁵ Dette datagrunnlaget er tilgjengelig hos Videreskolene og kan presenteres for Kunnskapsdepartementet dersom ønskelig

- Vi har elever som har fullført grunnskolen uten karakterer i noen fag, eller har fullført grunnskolen kun med inntil 3 karakterer. Mange av de nye elevene hadde IOP i grunnskolen.
- Nesten halvparten av elevene har påbegynt ordinær videregående opplæring tidligere uten å fullføre skoleåret. Her er det elever som har forsøkt inntil 3 ganger tidligere.
- Mange dokumenterer ufrivillig skolefravær – eller skolevegring.
- Alle våre elever har dokumentert en diagnose «og /eller ei vurdering av søkjeren sitt behov for eit tilrettelagt opplæringstilbud» iht ordlyden i gjeldende lovverk. Omtrent halvparten dokumenterer sammensatte vansker (dvs mer enn en vanske) innen kategoriene nevroutviklingsforstyrrelser, psykiske diagnoser, ulike typer lærevansker (ht spesialpedagogiske termer), fysiske utfordringer samt rusproblematikk.

Mange av våre elever har med andre ord – i ung alder – store læringsutfordringer og mange har negative skoleopplevelser. Men - elevene har også ressurser og evne til læring hvis det legges til rette for det. Det står også stor respekt av at de har maktet å ta en avgjørelse om utdanning på en skole som ligger utenfor «allfarvei». Dette er et aktivt valg, basert på tidligere skoleerfaringer og opplevd behov, som krever mot, håp og vilje til endring.

Tilknytning til arbeidsliv og høyere utdanning - styrke elevenes valgmulighet

«Utdanning for alle er en grunntanke i norsk politikk. Barn og unge skal ha lik rett til utdanning, uavhengig av bosted, kjønn, sosial og kulturell bakgrunn og eventuelle spesielle behov. All offentlig utdanning i Norge er gratis.»⁶

Videregående opplæring er siste kvalifiseringssteg før arbeid eller høyere utdanning. For elever som er særlig utsatt for å ikke nå dette siste kvalifiseringssteget er det viktig å ha valgmuligheter.

Retten til å velge – for alle – også for de som strever

Dette handler om retten til å velge: at også elever som strever med dokumenterte læringsutfordringer pga nedsatt funksjonsevne eller lærevansker, skal kunne velge et alternativt særskilt tilrettelagt opplæringstilbud, på lik linje med elever som *ikke* strever i skolen.

Dette handler også om at vårt tilbud inngår i sektorovergripende tiltak i Norge der helse, opplæring og arbeid sees i sammenheng og tilbys marginaliserte grupper i samfunnet som ikke har fullført videregående opplæring, men som har en mulighet for å klare det dersom de får særskilt tilrettelagt opplæring.

Videregående opplæring er ikke en plikt – men en rettighet. Iht UDIR har eleven «rett til å bli hørt i saker som angår seg selv, og har rett til økende grad av selvbestemmelse avhengig av alder og modenhet. Både foreldre, skolen og andre relevante aktører skal ta hensyn til hva eleven mener.»⁷ Privatskoleloven gir elever (og foresatte) rett til å velge andre tilbud enn det offentlige tilbudet. Elever fra de mer ressursvake til de mer ressurssterke kan velge det opplæringsalternativet som er best tilpasset deres behov, og derved gi dem mulighet til å gjennomføre videregående opplæring.

⁶ Kunnskapsdepartementet: Hefte: Utdanning – fra barnehage til voksenopplæring

⁷ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/spesialpedagogikk/spesialpedagogikk-og-tilrettelegging-hvem-gjor-hva/spesialundervisning-og-tilrettelegging-i-videregaende-opplaring-hvem-gjor-hva/#a186884>

4. De særskilte skolene for funksjonshemmede

Kunnskapsdepartementet har sendt på høring forslag til endringer i privatskoleloven, forskrift til privatskoleloven og økonomiforskrift til privatskoleloven med høringsfrist 15. jan 2024. Høringsnotatet omhandler endringer både for private grunnskoler og skoler for funksjonshemmede.

Vi besvarer den delen av høringen som omhandler skoler for funksjonshemmede og som får tilskudd etter satsen for nokså ressurskrevende elever.

I den delen av høringsnotatet som omhandler endringer i tilknytning til skoler for funksjonshemmede foreslås det endringer på følgende områder/tema:

- Nytt navn på godkjenningsgrunnlaget
- Tydeliggjøring av inntakskravene
- Tilskuddsberegning og rapporteringskrav

I det etterfølgende gir Videreskolene sitt svar på departementets høringsnotat.

4.1. Angående nytt navn på godkjenningsgrunnlaget

Godkjenningsgrunnlaget vårt skal omfatte elever på både grunn- og videregående nivå. Dette innebærer en elevgruppe med et aldersspenn fra 6 år til ca 30 år. (På våre skoler har vi også eldre elever enn dette). Felles for alle elevene er at de har dokumenterte utfordringer som vanskeliggjør læring, men ellers er elevmassen til f-skolene en stor og mangfoldig gruppe. Godkjenningsgrunnlaget må hegne om alle.

Kunnskapsdepartementet omtaler godkjenningsgrunnlaget vårt som «utdatert, stigmatiserende og lite presis». På nettsidene til *Unge funksjonshemmede* finner vi følgende definisjon av begrepet *funksjonshemmet*:

«Funksjonshemning oppstår når det er et gap mellom et individs forutsetninger og omgivelsenes utforming eller krav til funksjon. Funksjonshemning er ikke en individuell egenskap, men et forhold eller en situasjon som kan oppstå i individets møte med samfunnet/de fysiske omgivelsene.»

Med utgangspunkt i denne definisjonen får vi en vid beskrivelse av vår elevgruppe der årsaken til at elevgruppen kan identifiseres, ligger *utenfor* årsaker knyttet til den enkelte elev selv. Individet er hemmet pga omgivelsenes utforming og krav. Dette gir grunnlag for en svært variert elevgruppe hos oss som alle har det til felles at de har utfordringer med læring – av ulike grunner - og kan dokumentere det. Når dette er sagt, er det svært få av våre elever som identifiserer seg som «funksjonshemmet» - av den grunn vil vi gjerne være med på en vurdering av alternative begreper.

Departementet skriver at de ikke vil bidra til å sette en merkelapp på de elevene som går på f-skoler. Det er bra, men vi tror ikke departementet oppnår dette med å gå fra begrepet «funksjonshemmet» til uttrykket «elever med særskilte behov». Dette kan oppfattes som å bytte en merkelapp med en annen. Ingen av de øvrige godkjenningsgrunnlagene i Privatskoleloven §2-1 gir en dekkende og presis beskrivelse av elevgrunnlaget deres. For å unngå stigmatisering og merkelapper, må det *særskilte* ikke knyttes til individet - eleven - og være en karakteristika av eleven. Da har vi allerede i godkjenningsgrunnlaget skilt ut elevene på f-skoler fra andre elever ved at det er noe særskilt ved deres behov og derved med dem. *Det særskilte* må knyttes til den tilrettelagte opplæringen f-skolene tilbyr - slik formuleringen i godkjenningsgrunnlaget er i dag. F-skolene tilbyr *særskilt tilrettelagt opplæring* – etter ulike modeller og metodikker - som et alternativ til den tilretteleggingen elever tilbys

i offentlig opplæring. Vi mener derfor at *særskilt tilrettelagt opplæring* må være med i godkjenningsgrunnlaget som en beskrivelse av opplæringstilbudet vi gir.

Når det gjelder ordlyden som skal beskrive hvem som er målgruppen for vår virksomhet, støtter vi ikke uttrykket *elever med særskilte behov*. Et mulig alternativ kan være *elever med dokumenterte behov*. Denne beskrivelsen er mer *de facto* og ikke like meningsladet som *elever med særskilte behov* kan oppfattes som. Vi merker oss at FFO (Funksjonshemmedes fellesorganisasjon), Unge funksjonshemmede, SAFO (Samarbeidsforumet for funksjonshemmedes organisasjoner) – alle bruker begrepet *funksjonshemmet*. Virksomheten vår er *særskilt tilrettelagt opplæring* for en stor og mangfoldig elevgruppe som alle har det til felles at de kan dokumentere utfordringer som vanskeliggjør læring for dem. Vi viser til Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon sin oversikt over medlemsorganisasjoner⁸ for å få en forståelse av bredden og mangfoldet som er inkludert i begrepet «funksjonshemmet». Våre elever dokumenterer utfordringer som vi finner innenfor dette mangfoldet. Dersom «funksjonshemmet» oppleves utdatert slik departementet hevder i høringsnotatet s. 13, kan begrepet «funksjonshindrete» (jf. NOU 2023: 13 *På høy tid*) vurderes. Iht denne rapporten er dette en fornying av begrepet, men ikke innholdet. Vi foreslår at en vurdering av en mulig endring av ordlyden i godkjenningsgrunnlaget vårt ang. begrepet «funksjonshemmet», utsettes til definisjoner av ulike begreper er blitt grundig drøftet, og det er blitt en bredere enighet om begrepsbruken.

Videreskolene mener at godkjenningsgrunnlaget vårt må inneholde en beskrivelse av tilbudet f-skolene gir: *særskilt tilrettelagt opplæring*. I angivelsen av *hvem* vi tilbyr dette til, mener vi at det er viktig at vi bruker et omforent begrep som rommer det mangfoldet som preger elevgrunnlaget til f-skolene. Inntil det er bred konsensus om et eventuelt nytt samlebegrep, ønsker vi å beholde begrepet «funksjonshemmede».

Vi foreslår derfor at godkjenningsgrunnlaget vårt *ikke* endres i denne omgang.

4.2. Tydeliggjøring av inntakskravene

Vi mener dagens regelverk er svært godt som det er. Vi har bygget opp vårt skolekonsept over mange år for at vårt tilbud skal være i tråd med de føringene som gjeldende lov- og regelverk gir, samtidig som det skal fremstå som et reelt alternativ til tilretteleggingen elevene møter i ordinær videregående opplæring.

Regelverket vi har i dag gir oss mulighet til å gjennomføre inntak til skolene våre basert på saklige, objektive og etterprøvbare kriterier der vurderingen av behovet for særskilt tilrettelagt opplæring er gjort av søkeren selv og en ekstern kompetent instans. Vi har utarbeidet våre inntaksrutiner⁹ basert på lov- og regelverk presisert gjennom rundskriv, tolkningsuttalelser, tidligere høringsbrev og vedlegget til det årlige tilskuddsbrevet skolene mottar.

Våre inntaksrutiner på basis av gjeldende lovverk

Forskriftsparagrafene som gjelder per i dag

- Forskrift til privatskoleloven, § 9-2. Krav til dokumentasjon av funksjonshemminga til eleven

⁸ <https://ffo.no/organisasjonen/medlemskap-i-ffo/oversikt-over-ffos-medlemsorganisasjoner/>

⁹ Se skolenes inntaksreglementer på skolenes hjemmesider

- Økonomiforskrift til privatskoleloven, § 4-3. Tilskot til skolar som driv særskilt tilrettelagd opplæring for funksjonshemma

Vi i Videreskolene ønsker i utgangspunktet ingen endring av forskriftstekstene slik de fremstår i dag. Gjeldende lov- og regelverk omfavner en stor gruppe mulige søkere med behov for særskilt tilrettelegging av opplæringen.

Begrepsbruk i gjeldende lovverk

Iht forskriftstekstene er skolene som tilbyr særskilt tilrettelagt opplæring etter en sats for *nokså ressurskrevende elever*, ansvarlig for at lærevanskene til elevene som gis inntak, er generelle eller sammensatte, samt langvarige eller permanente. Skolene skal sørge for at elevene dokumenterer en diagnose og/eller en vurdering av elevens behov for et tilrettelagt opplæringstilbud. Forskriftsteksten slår fast at det er en kompetent instans utenfor skolen som skal gi denne dokumentasjonen.

Siden begrepene ikke er nærmere definerte, vil det over tid utvikle seg ulike forståelser av hva begrepene betyr og hvilket handlingsrom lovverket gir f-skolene i inntaket. Vi i Videreskolene har forstått begrepene *lærevansker* (generelle eller sammensatte, langvarig eller permanente), *diagnose*, *behovsvurdering*, *kompetent instans* og *dokumentasjon* i lys av godkjenningsgrunnlaget vårt: skoler som tilbyr *særskilt tilrettelagt opplæring for funksjonshemmede*.

«*Funksjonshemmet*» forstår vi som et stort og åpent begrep som innbefatter et mangfold av mennesker som kan dokumentere at de er utfordret av «omgivelsenes utforming eller krav til funksjon» (jf. definisjonen som *Unge funksjonshemmede* bruker). For søkerne til våre skoler vanskeliggjør denne utfordringen læring, og er derved grunnlaget for at de har behov for *særskilt tilrettelagt opplæring*. Det som er avgjørende er at den utfordringen søker har, må ha vanskeliggjort læring over lang tid og vanskeliggjør læring for søkeren fremdeles i dag.

Objektive, rettfærdige og etterprøvbare inntakskriterier

Iht Rundskriv Udir-5-2010 har vi har lagt vekt på at inntakskriteriene våre skal være saklige, objektive og etterprøvbare. Dersom søker oppfyller de formelle kravene til inntak og vi har ledige plasser, vil søker bli tilbudt skoleplass hos oss. (For nærmere informasjon om prioritering ved oversøking, viser vi til skolenes *inntaksreglement*.) Skolene gjør ingen skjønnsmessig vurdering av ressursbehovet til en elev ved opptak. Det eneste som blir vurdert er at dokumentasjonen er gjort av en ekstern kompetent instans og at den er av nyere dato. Iht gjeldende forskriftstekst må dokumentasjonen være utstedt av en «kompetent instans utenfor skolen». Med utgangspunkt i denne formuleringen aksepterer vi dokumentasjon fra PPT og andre kompetente instanser som spesialisthelsetjenesten, BUP, DPS, lege, psykolog, psykiater mm. i tråd med presiseringen vi finner i Kunnskapsdepartementets høringsbrev av 24.03.2010.¹⁰ Den eneste skjønnsmessige vurderingen vi gjør ved inntak, er å vurdere om dokumentasjonens dato står i forhold til søkerens alder og utfordring som langvarig eller permanent.¹¹

Med utgangspunkt i dette har søkere med lærevansker **og/eller** psykiske utfordringer som vanskeliggjør læring **og/eller** fysiske utfordringer som vanskeliggjør læring, rett til inntak hos oss.

¹⁰ Kunnskapsdepartementet – Høring – Forslag om endringer i forskrift 1.juli 2006 nr 932 til privatskoleloven, ref 201001336-/ABH, dato 24.03.10, s2, 4. avsnitt.

¹¹ Noen utfordringer kan man vokse av seg over tid.

Revidering og kontroll

Innrapporteringen til Utdanningsdirektoratet 1. oktober hvert år ifm stadfesting av elevtallet på skolene, er under grundig og omfattende revisjon¹². Økonomiforskriften til privatskoleloven § 8-4 sier at revisor skal stadfeste elevtallet på skolen, og kontrollere om dette elevtallet er gitt i samsvar med dokumentasjonen som kreves etter

- § 4-2 Grunnlag for utrekning av statstilskot til videregående skoler
- § 4-7 Rapportering av elevtal for videregående skolar
- § 8-6 Krav til dokumentasjon

I UDIR sin veiledning til denne revisjonen gis det detaljerte føringer for dette arbeidet til skolenes eksterne revisorer¹³. Ledelse og fagpersoner på skolene gjennomgår – sammen med revisor - elevgrunnlaget som skal rapporteres inn for gjeldende skoleår, ved bl.a. en grundig gjennomgang av inntaket. Revisor gjennomfører stikkprøver fra elevgrunnlaget der skolene må vise at gjeldende lov- og regelverk er blitt fulgt i inntaket. Tilsynsprosessen er grundig og tidkrevende, men revisors endelige godkjenning av elevgrunnlaget gir skolene en trygghet for at deres håndtering av inntaket er i samsvar med myndighetenes krav.

Konsekvenser av foreslått endring av lovverket

Vi må trø varsomt når vi skal gjennomføre endringer – for konsekvensene av de endringene vi gjør, kan ramme grupper som i dag strever med å gjennomføre, eller fullføre, videregående opplæring.

Foreslåtte endringer i forskrift til privatskoleloven

På side 23-24 i høringsnotatet legger Kunnskapsdepartementet frem forslag til endring i forskriftsteksten. Vi vil her kommentere forskriftsforslaget iht de enkelte ledd i paragrafen.

Det første departementet gjør er å endre nummereringen på paragrafene. Det som tidligere var §9-2 **Krav til dokumentasjon av funksjonshemminga til eleven** i Forskrift til privatskoleloven, forslås nå endret til

§ 9-1 Krav til dokumentasjon av den nedsatte funksjonsevna og lærevanskane til eleven

Om departementet ønsker å endre nummereringen, har vi ingen kommentar til det, men overskriften til forskriftsparagrafen vil vi nødig endre i samsvar med vår argumentasjon under pkt 4.1. Dersom endringen opprettholdes, mener vi at overskriften må lyde:

Krav til dokumentasjon av den nedsatte funksjonsevna og/eller lærevanskane til eleven.

Kommentar til første ledd: Ang. «og/eller» eller «og»!

«Skolen har ansvar for at elevane som blir tekne inn, har slik nedsatt funksjonsevne og slike lærevanskar som skolen får tilskot for, jf. økonomiforskrift til privatskolelova § 4-3.»

I høringsnotatet (s. 15) leser vi: «Departementets klare utgangspunkt er at det må foreligge dokumentasjon som bekrefter at elevene har slik nedsatt funksjonsevne og slike lærevansker som skolen får tilskudd for.» Vi reagerer på departementets ordbruk: «nedsatt funksjonsevne **og** lærevansker». Det er uklart hvilke konsekvenser dette ordvalget har for vårt inntak – om

¹² Økonomiforskriften §8-4

¹³ Veiledning fra UDIR (Veiledning til særattestasjon fra revisor – videregående skoler godkjent etter privatskoleloven) sist oppdatert 08.03.21

departementet har et bevisst forhold til ordbruken her. Det er viktig at forskriftsteksten ikke er tvetydig. Problemet er at ordlyden i forslaget kan oppfattes som om departementet tar utgangspunkt i to *ulike* kriterier for inntak, og at søkerne til f-skolene nå vil måtte dokumentere begge deler, dvs *både* nedsatt funksjonsevne og lærevansker.

Det er utfordrende å skulle utarbeide et innspill til dette høringsnotatet når departementet ikke definerer hva som menes med *nedsatt funksjonsevne* og begrepet *lærevansker*. Unge funksjonshemmede¹⁴ gir følgende definisjon av *nedsatt funksjonsevne* eller *funksjonsnedsettelse*

«En funksjonsnedsettelse viser til tap av, skade på eller avvik i en kroppsdel eller i en av kroppens psykologiske, fysiologiske eller biologiske funksjoner. Dette kan eksempelvis dreie seg om nedsatt bevegelses-, syns- eller hørselsfunksjon, nedsatt kognitiv funksjon eller ulike funksjonsnedsettelser på grunn av allergi, hjerte- eller lungesykdommer. Begrepet funksjonsnedsettelse er synonymt med nedsatt funksjonsevne eller redusert funksjonsevne.»

I Prop.81 L (2016-2017) blir begrepet *nedsatt funksjonsevne* definert i forarbeidene¹⁵ til Diskrimineringsloven:

«Med funksjonsnedsettelse menes tap av eller skade på en kroppsdel eller i en av kroppens funksjoner. Dette kan for eksempel dreie seg om nedsatt bevegelses-, syns- eller hørselsfunksjon, nedsatt kognitiv eller intellektuell funksjon, eller ulike funksjonsnedsettelser på grunn av allergi, hjerte- eller lungesykdommer. Begrepet omfatter også psykiske lidelser som for eksempel depresjon eller bipolare lidelser.»

Vi ser at ulike aktører, organer og utvalg gir begrepet «nedsatt funksjonsevne» eller «funksjonsnedsettelse» litt ulike innhold, men samlet sett legges det vekt på utfordringer som gir et «gap mellom et individs forutsetninger og omgivelsenes utforming eller krav til funksjon» (se pkt 4.1).

Når det gjelder å få en nærmere forståelse av begrepet *lærevanske* er det nærliggende å vise til Statped og deres nettsider¹⁶. Statped har spesialpedagogisk spisskompetanse og definerer spesialpedagogikk som å «forstå og legge til rette for læring og utvikling når barn, unge og voksne har utfordringer med å sanse, kommunisere og lære.» På nettsidene deres viser de til et bredt spekter av spesialpedagogiske fagområder som de dekker. På nettsidene til NetPed¹⁷ finner vi en detaljert oversikt over ulike lærevansker og deres årsaker.

Poenget er at begrepene *nedsatt funksjonsevne* og *lærevanske* rommer mange ulike utfordringer. Det kan også argumenteres for at lærevansker er en form for nedsatt funksjonsevne. Vi håper departementet ser disse begrepene som to sider av samme sak: **både nedsatt funksjonsevne og lærevansker gir utfordringer som vanskeliggjør læring og derved behov for særskilt tilrettelagt opplæring.** Utfordringer som elevene våre skal dokumentere, vil dermed kunne innebære en eller flere funksjonsnedsettelser, en eller flere lærevansker eller en kombinasjon av nedsatt funksjonsevne og lærevansker. Alle disse kombinasjonene av utfordringer kan være grunnlag for behov for særskilt tilrettelagt opplæring.

¹⁴ <https://ungefunksjonshemmede.no/ressurser/kurs/kronisk-inkludering/ung-og-funksjonshemmet/hva-er-en-funksjonsnedsettelse/>

¹⁵ Prop.81 L (2016-2017) s.314

¹⁶ <https://www.statped.no/fagomrader/>

¹⁷ <https://www.netped.no/index.php/kartlegging/laevansker>

Videreskolene mener at det er *behovet* for særskilt tilrettelagt opplæring som er avgjørende, og forskriftsteksten må ikke formuleres slik at mange søkere med behov for særskilt tilrettelagt opplæring blir ekskludert. Vi mener derfor at forslag til ny forskriftstekst første ledd må endres til:

Skolen har ansvar for at elevane som blir tekne inn, har slik nedsatt funksjonsevne og/eller slike lærevanskar som skolen får tilskot for, jf. økonomiforskrift til privatskolelova § 4-3.

Kommentar til andre ledd: Hvem kvalifiserer som «kompetent ekstern instans»

«For å bli tatt inn ved ein skole godkjent med tilskuddssats for nokså ressurskrevende elevar, er det krav om at eleven må ha: a. Ein sakkyndig vurdering fra pedagogisk-psykologisk tjeneste som dokumenterer at eleven har nedsatt funksjonsevne og lærevansker som er langvarige eller permanente. Vurderinga må anbefale særskilt tilrettelegging på grunn av elevens lærevanskar.» (Våre uthevinger)

Departementet foreslår at PPT skal være eneste kompetente instans til å dokumentere nedsatt funksjonsevne og lærevansker og vurdere behovet for tilrettelagt opplæring. Vi kan ikke se at departementet har argumentert for *hvorfor* det er nødvendig å endre gjeldende praksis annet enn at «alle kommuner og fylkeskommuner har en PP-tjeneste som har kompetanse til å kunne gi slik dokumentasjon» (Høringsnotat s.15). Vi anser dette for å være unødvendig byråkratisering all den tid PPT i mange tilfeller må basere sine vurderinger på utredninger fra andre faginstanser.

Det er kun søkere som er i skolesystemet som kanskje har kontakt med PPT, men de aller fleste av våre søkere har det ikke. De har imidlertid kontakt med fastlege, psykolog, BUP, DPS, eller spesialisthelsetjenesten. På nettsiden til UDIR: *Spesialundervisning og tilrettelegging i videregående opplæring: Hvem gjør hva?* (sist endret 2022)¹⁸, finner vi følgende beskrivelse av spesialisthelsetjenesten:

«Mange ulike spesialisthelsetilbud kan være viktige samarbeidspartnere i saker som omhandler tilrettelegging eller spesialpedagogisk hjelp. Dette er gjerne tjenester som har helt spesifikk kompetanse innenfor et fagområde.»

Etter vår mening er det ikke grunn til å tvile på at disse tjenestene – faginstansene – har kompetanse til å dokumentere nedsatt funksjonsevne, lærevansker eller behov for særskilt tilrettelagt opplæring.

Vi er landsdekkende skoler med en meget mangfoldig søkermasse som har meget ulike utfordringer og erfaringer med hensyn til læring. Når departementet snevrer inn hvilken faginstans søkerne kan henvende seg til, hever departementet terskelen for å få hjelp til «de som trenger det mest» med de konsekvenser det får for de som blir ekskludert – og som ikke har alternativer.

Dersom det kun er PPT som skal dokumentere funksjonsnedsettelse, lærevansker og vurdere behov for særskilt tilrettelagt opplæring, vil arbeidsmengden til PPT-kontorene – spesielt i skolenes hjemfylker – økes betraktelig. Skolene er landsdekkende, men det viser seg at brorparten av våre skolars søkere kommer fra fylket skolen er plassert i.¹⁹ Til skoleåret 2023-2024 hadde Krokeide vgs 247 søkere fra Vestland fylke, mens Feiring vgs hadde 104 søkere fra Viken. Alle disse skal nå – iht departementets forslag - håndteres av PPT-kontorene i fylket.

¹⁸ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/spesialpedagogikk/spesialpedagogikk-og-tilrettelegging-hvem-gjor-hva/spesialundervisning-og-tilrettelegging-i-videregaende-opplaring-hvem-gjor-hva/#a186885>

¹⁹ Det kan være krevende for de som har behov for særskilt tilrettelagt opplæring å måtte reise til en annen landsdel for å ta utdanning.

De aller fleste elever i Norge – også de med nedsatt funksjonsevne og/eller lærevansker – ønsker å gå på nærskolen sin sammen med vennene sine. Det er en krevende avgjørelse å velge noe annet enn ordinær videregående opplæring. Det er vanligvis ikke en avgjørelse som kommer lett. Søkere (eller foresatte) har vært gjennom en lang prosess før de sender inn en søknad om inntak til en av våre skoler. Vi ser at det går gjennomsnittlig 65 dager fra en søker har registrert en søknad hos oss til søker aksepterer et tilbud om skoleplass. I mellomtiden har det vært mye dialog mellom inntaksteamene på skolene våre og søker og støtteapparatet rundt søker. Ofte handler det om å komplettere søknaden med dokumenter som holder kvalitetsmessig mål - og ofte handler det om at det er en stor og krevende avgjørelse å bestemme seg for å begynne på videregående opplæring - igjen. Søkerne trenger tett og bekræftende oppfølging og veiledning for å make å gjennomføre søknadsprosessen. Denne veiledningen som til nå er blitt gitt av våre inntaksteam *i samarbeid med støtteapparatet rundt søkeren*, vil nå bli overført til PPT-kontoret. Dersom søkerne som trenger det ikke får denne støtten, er det stor sannsynlighet for at de forblir i utenforskap.

Skolene våre har jevnt over et meget godt samarbeid med PPT-kontor rundt om i landet. Vi ser imidlertid at arbeidsmengden i dag er stor – noe som gjør at behandlingstiden til PPT kan variere fra noen uker til noen måneder. Dette går først og fremst utover den enkelte elev. Dersom PPT blir eneste faginstans for søknader til f-skolene, vil behandlingstiden for søknader øke og det vil først og fremst gå ut over den enkelte søker. Det vil også kunne true elevgrunnlaget til skolene.

Kommentar til andre ledd: angående sakkyndig vurdering i forkant av inntaket

*«For å bli tatt inn ved ein skole godkjent med tilskuddssats for nokså ressurskrevende elevar, er det krav om at eleven må ha: a. Ein sakkyndig vurdering fra pedagogisk-psykologisk tjeneste som dokumenterer at eleven har nedsatt funksjonsevne og lærevansker som er langvarige eller permanente. **Vurderinga må anbefale særskilt tilrettelegging på grunn av elevens lærevanskar.**» (Våre uthevinger)*

I høringsnotatet s. 15 utdyper departementet dette: «Etter departementets oppfatning vil en sakkyndig vurdering **i forkant av inntaket** sikre at plassene går til de elevene som **trenger det mest**, og **gi skolene bedre forutsetninger for å gi elevene den tilretteleggingen som de har behov for.**» (Våre uthevinger)

Ang. hvem som «trenger det mest»

Vi mener det er svært uheldig om *en* instans nå skal gjøre en vurdering av «hvem som trenger det mest». Der er mange ulike faginstanser i samfunnet som bistår mennesker uten videregående opplæring som har utfordringer som vanskeliggjør læring - og PPT er bare i kontakt med en mindre andel av dem (jf. innledningen).

Gjennom ordningen med f-skoler har vi opplæringstilbud som fanger opp de i samfunnet som trenger mer tilrettelegging eller annerledes tilrettelegging enn den tilretteleggingen de mottar/mottok i den ordinære opplæringen. I dag er det den enkelte søker selv som gjør et valg iht. Privatskoleloven §1-1, om de har behov for tilbudet den ordinære opplæringen kan gi, eller om tilbudet en f-skole gir er mer i samsvar med deres behov. Dersom de ønsker å søke seg inn på en f-skole, må de dokumentere dette behovet med bistand fra en ekstern kompetent instans. Vi mener at det må være *søker selv* basert på en dokumentert lærevanske og/eller nedsatt funksjonsevne og *i samråd med sitt støtteapparat* – som skal vurdere behovet for særskilt tilrettelagt opplæring. **Søkerens opplevelse av sin totale situasjon (også basert på tidligere skoleerfaringer) må veie tungt i vurderingen av om søker trenger særskilt tilrettelagt opplæring ved en f-skole.**

De aller fleste elever i Norge får den tilretteleggingen de trenger i offentlig opplæring – blant disse også elever med omfattende behov. Vi i Videreskolene ønsker at alle som søker seg til våre skoler skal først ha prøvd videregående opplæring i fylkeskommunal regi. Derfor presiserer vi i vårt inntaksreglement:

«Vi ønsker at vårt tilbud skal være en ny sjanse for elever som ikke har klart å fullføre utdanningen sin i den ordinære videregående opplæringen, eller som vurderer vårt totaltilbud som mer tilpasset deres behov.»

På denne måten vil vi i Videreskolene synliggjøre at vi er et kompensatorisk, supplerende tilbud til offentlig videregående opplæring. Vi kan imidlertid (etter gjeldende lovverk) ikke nekte ungdommer inntak direkte etter ungdomsskolen dersom de ellers imøtekommer inntakskriteriene våre. Alle som trenger vårt opplæringstilbud, har like muligheter for inntak til våre skoler. Alle som imøtekommer våre objektive og saklige inntakskriterier gjennom komplette søknader, får plass så lenge det er ledige plasser. Dersom det er oversøking har vi utarbeidet rettfærdige prioriteringsvilkår som skal gi alle søkere likeverdig behandling.

Ang. gi skolene bedre forutsetninger for å gi elevene den tilretteleggingen som de har behov for
Departementet foreslår også at PPT «må anbefale særskilt tilrettelegging» og utdyper dette i høringsnotatet ved å presisere at dette vil «gi skolene bedre forutsetninger for å gi elevene den tilretteleggingen som de har behov for.»

På nettsiden til UDIR *Inkluderende fellesskap for barn med behov for særskilt tilrettelegging* (sist endret 2021)²⁰ blir det under overskriften *Overganger og samarbeid* vist til veilederen: *Overganger for barn og unge som får spesialpedagogisk hjelp eller spesialundervisning* (sist endre 2015)²¹. Under overskriften *Overgangen mellom grunnskolen og videregående opplæring* i denne veilederen, blir det redegjort for saksgangen for sakkyndig vurdering fra PPT:

«Den nye skolen skal alltid vurdere tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet før saken henvises til PP-tjeneste for sakkyndig vurdering.»

I samsvar med veiledningen mener vi at på f-skoler som tilbyr opplæring etter en sats for nokså ressurskrevende tilrettelegging, må vurdering av hvilke tilretteleggingstiltak som bør iverksettes være kontekstuell. Læring skjer ikke i et vakuum, men i et fellesskap - sterkt påvirket av ytre faktorer og ikke bare av aspekter ved eleven selv. **Vurderingen av hvilken særskilt tilrettelegging søker trenger eller om søker trenger individuell tilrettelegging (spesialundervisning), må gjøres etter at søker er blitt elev hos oss.** I dialog med eleven tilrettelegger vi opplæringen så individuelt som mulig innenfor rammene av vårt skolekonsept. Elevtilskuddet sikrer skolene mulighet til å bygge opp spesifikk kompetanse for å imøtekomme behovene til vår elevgruppe. Våre spesialpedagoger veileder pedagogene - og kartlegger og overvåker læringsutbyttet til elevene. Spesialpedagogene deltar i skolenes *Ressursteam* og samarbeider tett med PPT-kontor rundt om i landet. Vi har svært kompetente ansatte som samarbeider i «klasse-team» som fungerer som ressursbasen rundt eleven. Her deltar kontaktlærer, faglærere, spesialpedagogiske – og sosialpedagogiske rådgivere, samt miljøansatte med høy sosialfaglig kompetanse. Gjennom klasse-teamet vurderes elevens læringsutfordringer i et 24/7 perspektiv.

Dersom det viser seg over tid og etter ulike tilrettelegginger er blitt utprøvd, at en elev ikke har læringsutbytte hos oss, vil vi - i *samråd med eleven* - ta kontakt med PPT for å få vurdert om eleven har rett på individuelt tilrettelagt opplæring (spesialundervisning). Den sakkyndige vurderingen som PPT

²⁰ <https://www.udir.no/utdanningslopet/sfo/stottemateriell-til-rammeplanen-for-sfo/inkluderende-fellesskap-for-barn-med-behov-for-sarskilt-tilrettelegging/>

²¹ <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/spesialpedagogikk/overganger-spesialpedagogisk-hjelp-spesialundervisning/>

da gjør vil være kontekstuell med utgangspunkt i den opplæringsarenaen eleven oppholder seg i hos oss. Vår særskilt tilrettelagte opplæring er imidlertid i de fleste tilfeller tilstrekkelig for at eleven har læringsutbytte.

Videreskolene mener en sakkyndig vurdering av tilretteleggingsbehovet til eleven i forkant av inntak til f-skoler som tilbyr nokså ressurskrevende tilrettelegging, ikke vil være anvendelig da tilretteleggingsbehovet må sees i sammenheng med den læringsarenaen eleven befinner seg i hos oss. Følgelig mener vi at et enkeltvedtak om spesialundervisning i forkant av inntaket ikke vil gi mening. Videreskolene mener derfor at forslag til endring av forskriftstekstens andre ledd må endres til:

For å bli tatt inn ved ein skole godkjent med tilskuddssats for nokså ressurskrevende tilrettelegging, er det krav om at eleven må ha: Ein sakkyndig vurdering fra en kompetent ekstern faginstans som dokumenterer at eleven har nedsatt funksjonsevne og/eller lærevansker som er langvarige eller permanente.

Kommentar til tredje ledd: Forskjellsbehandling av søkere iht «rett» i utdanningssystemet

«Vaksne utan rett til videregående opplæring, jf. 11-3 første ledd, må ha ein sakkyndig vurdering fra pedagogisk-psykologisk tjeneste eller fra en annen kompetent faginstans, som dokumenterer at eleven har nedsatt funksjonsevne og lærevansker som er langvarige eller permanente. Vurderingen må anbefale særskilt tilrettelegging på grunn av elevens lærevansker.»

Departementet foreslår også at kun unge med rett og voksne med rett til videregående opplæring skal få sin dokumentasjon fra PPT – voksne uten rett skal innhente samme dokumentasjon fra andre instanser – og departementet oppfordrer høringsinstansene til å komme med innspill til hvilke andre instanser som har tilsvarende kompetanse til å gjøre denne vurderingen.

Vi mener at enten har en faginstans kompetanse til å gjøre en sakkyndig vurdering ang. lærevansker og/eller nedsatt funksjonsevne – eller så har de det ikke. Og **alle instanser som har denne kompetansen må kunne dokumentere søkerens behov for særskilt tilrettelagt opplæring uavhengig av søkerens gjeldende rett i utdanningssystemet.** Dersom inntakskriteriene skal være *likeverdige og rettfærdige* slik føringene fra skolemyndighetene hittil har vært, er det viktig at *alle* søkere til f-skolene har like muligheter for å skaffe seg dokumentasjon av læreutfordringen sin. Mange av våre søkere har «mistet kontakten med» skolesystemet. PPT er ikke et organ det er naturlig å henvende seg til for dem – dette gjelder søkere både med og uten rett til videregående opplæring. Søkerne har imidlertid kontakt med fastlege, psykolog, BUP, DPS eller spesialisthelsetjenesten som alle har kompetanse til å dokumentere nedsatt funksjonsevne og utfordringer som vanskeliggjør læring. De vil også kunne vurdere om søkeren har behov for særskilt tilrettelagt opplæring som vi tilbyr ved våre skoler.

Som landsdekkende skoler som tilbyr særskilt tilrettelagt opplæring skal vi være åpne for alle som fyller kriteriene for å kunne begynne på videregående opplæring og som kan dokumentere en diagnose og/eller en «vurdering av sjøkaren sitt behov for eit tilrettelagt opplæringstilbod» (etter gjeldende lov- og regelverk). Fordelen og nødvendigheten av at *alle* kan henvende seg til et bredt spekter av kompetente instanser, er at terskelen for å få hjelp forblir så lav som mulig for å imøtekomme mangfoldet i søkermassen – mennesker med et meget bredt spekter av utfordringer som vanskeliggjør læring.

Videreskolene mener at forslag til endring av forskriftstekstens tredje ledd bør fjernes i sin helhet.

Ang. fjerde ledd

«For å bli tatt inn ved ein skole en skole godkjent med tilskuddssats for særleg ressurskrevjande elevar, er det krav om at eleven må ha:

- a. Sakkyndig vurdering fra PP- tjenesten som dokumenterer at eleven har sterkt nedsatt funksjonsevne og omfattende lærevansker som er langvarige eller permanente.*
- b. Vedtak om spesialundervisning eller spesialpedagogisk hjelp»*

Videreskolene kommenterer ikke dette da det fjerde leddet omhandler kun skoler som gir tilbud om særskilt tilrettelagt opplæring etter en sats for svært ressurskrevende tilrettelegging.

§ 9-2 Kostnader til spesialundervisning

skal lyde:

Heimkommunen eller heimfylket skal dekkje kostnadene for elevar som har rett til spesialundervisning, jf. privatskolelova § 3-6, når eleven er vesentleg meir ressurskrevjande enn det satsen etter økonomiforskrift til privatskolelova § 4-3 dekkjer.

Siden det er elevens hjemfylke som gjør vurderingen av om eleven trenger spesialundervisning, og det er hjemfylket til eleven som fatter enkeltvedtak om spesialundervisning, gir det mening at det er hjemfylket som dekker kostnadene til spesialundervisning.

Foreslåtte endringer i Økonomiforskrift til privatskoleloven

Økonomiforskrift til privatskoleloven § 4-3

skal lyde:

«Skolane får tilskot etter ein av følgjande satsar:

- a. Sats for nokså ressurskrevjande elevar: Satsen blir brukt som grunnlag for tilskot til skolar som har elevar med nedsett funksjonsevne og lærevanskar. Den nedsette funksjonsevna og lærevanskane skal vere langvarige eller permanente.»*

Videreskolene mener at forslag til endring av forskriftstekstens første ledd må endres til

a. Sats for nokså ressurskrevjande tilrettelegging: Satsen blir brukt som grunnlag for tilskot til skolar som har elevar med nedsett funksjonsevne og/eller lærevanskar. Den nedsette funksjonsevna og/eller lærevanskane skal vere langvarige eller permanente.

4.3. Tilskuddsberegning og rapporteringskrav

I pkt 4.2 viser vi hvorfor vi mener dagens regelverk fungerer svært godt som det er. På samme måte mener vi tilskuddsordningen – sammen med dette regelverket – fungerer godt. Tilskuddsordningen skal dekke alle kostnadene ved skolene. Skolene kjennetegnes bla av spesielt høy lærertetthet/personaltetthet og en annen kostnadsstruktur enn ordinære skoler. Tilskuddssatsene ble i sin tid fastsatt med det utgangspunkt at de skulle være et uttrykk for en gjennomsnittsbetraktning²².

Vi opplever at dagens tilskuddsordning gir et godt grunnlag for driften av våre skoler og at ordningen også har stått seg over tid – i en svært dynamisk setting med en mangfoldig elevgruppe som har krevd kontinuerlig utvikling av skolekonseptet.

Vi ser også at slik ordningen er innrettet i dag, vil skoler med svært krevende tilrettelegging for relativt få elever kunne oppleve at de økonomiske rammene er noe strammere. Dette bildet kommer klart frem ved å se nærmere på skolenes årsregnskaper over tid.

Våre kommentarer til beskrivelser i høringsnotatet

I det etterfølgende kommenterer vi enkelte deler av departementets beskrivelser i høringsnotatet fordi vi mener at det er grunnlag for å nyansere premissene for departementets argumentasjon:

- Tilskuddsordningens treffsikkerhet
- Kostnadskrevende programområder
- Skolenes utvikling over tid
- Ulike kriterier ved inntak

Tilskuddsordningens treffsikkerhet

I høringsnotatet s.17 fremholder departementet at *«Mangfoldet av skoler og elever gjør det vanskelig å trekke konklusjoner om tilskuddsordningens treffsikkerhet, og gjennomgangen viser at det er store forskjeller i sammensetningen av elevgruppene, også innenfor satsene.»*

I Econ sin rapport om de særskilte skolene for funksjonshemmede fra 2008²³ vises et mangfold av skoler også den gang – kun få år etter at tilskuddsordningen ble opprettet. Elevgruppen den gang var også preget av et mangfold – relativt likt det vi ser i dag, og skolene hadde høy fullføringsgrad, som i dag. Den største forskjellen i hva som karakteriserte elevgruppen den gang og elevgruppen i dag, er et større innslag av elever med sammensatte vansker og at elevene gjennomgående er yngre²⁴.

I Econ sin rapport fra 2008 ble elevgruppen karakterisert slik:

- *«de fleste skolene har elever med psykiske og sosiale funksjonshemminger. Dette er ulike former for psykiske funksjonshemminger eller problemer, ulike lærevansker som dysleksi eller kognitive forstyrrelser og skjulte funksjonshemminger som diabetes. Dette gjelder både på grunnskoletrinnene og på videregående skoletrinn.»*
- *et lite antall av skolene har elever med fysiske funksjonshemminger, som bevegelseshemminger, hørsels- eller synshemminger.*
- *en del av skolene har elever med andre funksjonshemminger eller problemer som ADHD, epilepsi, adferdsvansker eller rusproblemer.»*

²² Kunnskapsdepartementet, 24.03.2010, deres ref: 201001336/ABH

²³ Econ-rapport nr 2008-095

²⁴ Basert på vurdering av statistiske data fra hhv Econ rapporten og Oxford Research rapporten

I Oxford Research sin rapport der de oppsummerer elevenes «funksjonsnedsettelse, lærevansker og behov ...»²⁵ gis et bilde av karakteristika ved elevene som ligger tett opp til beskrivelsen fra 2008.

Hvis en legger til grunn at de to tilskuddssatsene i sin tid ble utformet for tilskuddsmottakere som skulle treffe denne målgruppen, er det lite som tyder på at tilskuddssatsene er blitt mindre treffsikre i dag, og de favner også det mangfoldet som karakteriserer både skolene og elevene.

Kostnadskrevende programområder

På side 17 i høringsnotatet sier departementet: «*Dagens innretning, som ikke skiller i kostnadsnivået i ulike opplæringstilbud, er fremhevet som mulig uheldig insentiv for skolene til å velge utdanningsprogram og programområder som har lave driftskostnader, fremfor å tilby yrkesfaglig opplæring.*»

Tanken om at skolenes programområder skal fastsettes ut fra hvilke programområder som har lavest driftskostnad er veldig fjern for oss.

Hvilke programområder som tilbys er jevnlig gjenstand for vurdering – fra en skole søker om godkjenning, til den år om annet må vurdere om det samlede tilbud er tilpasset elevenes ønsker og samfunnets behov. Skolene kan hvert år søke om endringer i utdanningsprogram og endelig godkjenning ligger hos Utdanningsdirektoratet, med høringsinnspill fra skolenes hjemfylke.

Tilskuddet skal dekke alle skolens kostnader. Det altoverskyggende ressurselementet i særskilt tilrettelagt opplæring hos oss er pedagogisk personale. Vår erfaring er at jo mer teoretisk et programområde er – desto mer personalkrevende er opplæringsvirksomheten (lærertetthet). Det er derfor ikke nødvendigvis slik at det er utstyr og læremidler som alene er dimensjonerende for kostnadsforskjeller mellom ulike programområder.

I et tidligere høringsbrev fra 2010 gir departementet en grei forklaring på hvorfor det er naturlig med en gjennomsnittsbetraktning av tilskuddssatsene ved disse skolene:

*«I og med at de elevene som tas inn ved skolene har ulike behov, må satsene naturlig nok være uttrykk for en gjennomsnittsbetraktning, der enkelte elever vil være noe mindre ressurskrevende enn satsens størrelse, mens andre elever vil være mer ressurskrevende.»*²⁶

Videreskolene opplever at dagens tilskuddssats for nokså ressurskrevende elever gir et godt grunnlag for å bemanne med tilstrekkelig pedagogisk personale i skolenes særskilte tilrettelagte opplæring og ønsker å beholde dette systemet og tilskuddsnivået.

Dersom satsene skal differensieres mellom programområdene, må det være flere kriterier for kostnadsvurdering enn bare undervisningsmateriell og læremidler. Etter vår erfaring er det som nevnt personalkostnader til kvalifisert pedagogisk personell som er mest dimensjonerende.

Skolenes utvikling over tid

På side 18 i høringsnotatet peker departementet på at skolene er svært ulike og har utviklet seg ulikt over tid. Samtidig pekes det på at det er grunn til å tro at tilskuddsordningens innretning var riktig og hensiktsmessig da den ble opprettet (i 2005).

Som det går frem av elevbeskrivelsen fra 2008 (Econ) og fra 2019 (Oxford) er dette en svært sammensatt elevgruppe, og skolenes mangfold og utvikling reflekterer også dette. Selv om vektingen

²⁵ Oxford Research rapport pkt 3.1.3

²⁶ Ref Kunnskapdepartementets høringskriv tilbake i 2010 (201001336-/ABH), datert 24.03.10

av vansker og alderssammensetning blant elevene har endret seg noe, vil vi hevde at det er store likhetstrekk mellom det som karakteriserer elevgruppen i hhv 2008 og 2019 – det samme gjelder skolene. I løpet av denne perioden har skolene tilpasset seg endringer og utviklet seg i takt med denne utviklingen. Dette er skoler som langt på vei fungerer som sikkerhetsnett for en gruppe unge som har særlige vansker med å lykkes i den ordinære skolen. Denne gruppen er svært mangfoldig – og slik vil det nok være i mange år fremover.

Vi ser utviklingen på Krokeide vgs som et eksempel på dette. I dag har vi et større innslag av elever med nevroutviklingsforstyrrelser og psykiatri enn i 2008, og elevene er yngre. For å opprettholde en høy fullføringsgrad har dette medført endringer i arbeidsprosesser, samarbeid og organisering. Dette er en dynamikk som sikkert andre skoler vil kjenne seg igjen i – og er en helt naturlig utvikling innenfor vår skoletype.

Dagens tilskuddsordning har gjort det mulig å gjøre disse tilpasningene i arbeidsprosesser og organisering etter hvert som utfordringen endrer seg.

Ulike kriterier ved inntak

På side 19 i høringsnotatet henvises til at Oxford Research peker på at «kravene til hva som kvalifiserer for inntak er uklare og at det er store forskjeller i sammensettingen av elevgrupper, også innenfor satsene.».

Vi vil hevde at dagens krav for inntak er relativt klare og praktiserbare slik vår drøfting over har vist. Søkergruppen representerer imidlertid et stort mangfold av utfordringer – og selv med streng praktisering av reglene for inntak, vil elevgruppen ved skolene og mellom skolene representere et stort mangfold – dette er et speilbilde av deler av utenforskap utfordringen i samfunnet²⁷. Da grunnlaget for de to tilskuddssatsene ble tydeliggjort i 2010²⁸ kan man anta at nettopp dette mangfoldet lå til grunn for ordvalget. Dagens regelverk mht rett til spesialundervisning, fanger opp den situasjonen at en elev krever mer ressurser enn det som ligger til grunn for denne satsen.

Departementets forslag

Ang. sats-betegnelsene

Når det gjelder sats betegnelsene foreslår departementet følgende:

«Departementet foreslår å opprettholde dagens sats-betegnelser; nokså ressurskrevende elever og særlig ressurskrevende elever, jf. § 4-3 i økonomiforskrift til privatskolelova. Reglene og vilkårene for inntak og dokumentasjonskrav skal i større grad bidra til at elever med likt behov for tilrettelagt opplæring utløser likt tilskudd. Det blir ved dette et skille i tilskuddsmodellen mellom elevens opplæringstilbud og elevens behov for nokså eller særlig tilrettelegging.»

Videreskolene mener at sats-betegnelsene bør endres til:

- **Nokså ressurskrevende tilrettelagt opplæring**
- **Svært ressurskrevende tilrettelagt opplæring**

Dette er i tråd med tidligere drøfting ift å ikke ha fokus på individet, men tilretteleggingen (se under nytt navn på godkjenningsgrunnlaget).

²⁷ Se bla Rapport 2-2021: Unge som står utenfor arbeid, opplæring og utdanning (NEET) – Norce Research,

²⁸ Ref OT.prp.nr 55, pkt 9.2 (2008-2009), og høringskriv Kunnskapsdepartementet ref 201001336/ABH, 24.03.10

I tråd med våre synspunkter knyttet til forslagene om endringer i reglene for inntak er vi ikke enig i den etterfølgende beskrivelsen som starter med: «Reglene og vilkårene for inntak og dokumentasjonskrav ...»

Differensiering av tilskuddssatser

Når det gjelder dette forslaget kommenterer vi kun det som berører videregående skoler. Der foreslår departementet:

«For videregående opplæring foreslår departementet at satsene differensieres etter utdanningsprogram. Differensieringen skal ta høyde for at enkelte utdanningsprogram i videregående opplæring koster mer å tilby enn andre og skal basere seg på ordinære privatskolesatser for de videregående skolene. Den foreslåtte endringen vil imøtekomme ønske/innspill fra sektor om at det innenfor ordningen bør kompenseres for kostnadskrevende programområder. For det videre arbeidet ber departementet om høringsinstansenes innspill om en differensiering etter utdanningsprogram er hensiktsmessig. Departementet ønsker å se endringer i tilskuddssatser for grunnskole og videregående i sammenheng. Departementet vil derfor komme tilbake til et konkret forslag til tilskuddsmodell for videregående skoler særskilt tilrettelagt for opplæring av funksjonshemmede.»

Videreskolene mener at dagens tilskuddssatser som er gjennomsnittsberegnet i utgangspunktet er en god modell som har fungert godt over tid. Dersom man ender opp med å differensiere satsene mener vi det blir det blir galt å differensiere etter utdanningsprogram, bla fordi disse skolene har en helt annen kostnadsstruktur enn ordinære videregående skoler.

Vi ser imidlertid at slik ordningen er innrettet i dag, vil skoler med svært krevende tilrettelegging for relativt få elever kunne oppleve at de økonomiske rammene er for knappe til å ivareta driften på en god måte. Dette mener vi må løses uten at en iverksetter en modell med differensierte satser basert på programområde.

Dersom departementet likevel vurderer å se nærmere på tilskuddsmodellen mener vi det bør nedsettes en arbeidsgruppe med representanter for skolene, og at mandatet må være åpnere enn kun å se på differensierte satser. Vi trenger en grundigere analyse av likheter og ulikheter i driftsform og kostnadsstruktur, og dette må være en del av arbeidsgruppens mandat som grunnlag for å foreslå endringer.

Økonomiske og administrative konsekvenser ved innføring av mer differensierte tilskuddssatser

På side 21 i høringsnotatet redegjør departementet kort for konsekvenser ved innføring av mer differensierte tilskuddssatser:

«Forslaget om mer differensierte tilskuddssatser vil medføre omfordeling av tilskuddet mellom bokstav f-skolene. Tilskuddet vil variere mellom grunn- og videregående skole, forskjellige utdanningsprogram og hvilken sats etter § 4-3 i økonomiforskriften de er godkjent for.»

Videreskolene mener at slik forslaget om differensierte tilskuddssatser er innrettet, vil det innebære en omfordeling av tilskuddet mellom skolene som ikke er basert på reelle kostnadsforskjeller. Hovedbegrunnelsen for dette er at skolene har en helt annen kostnadsstruktur knyttet til programområdene enn den som ligger til grunn for kostnadsforskjeller mellom programområder i den ordinære videregående opplæringen. Derfor kan en slik omfordeling gi uheldige utslag for enkelte f-skoler (vinnere og tapere).